

Predikan andra advent 21.12.05 Västerorts kyrkan "Guds rike är nära"

Matteusevangeliet kapitel 13, vers 31-34

Jesus lät dem höra en annan liknelse: "Himmelriket är som ett senapskorn som en man sår i sin åker. Det är det minsta av alla frön, men när det har växt upp är det större än alla örter och blir till ett träd, så att himlens fåglar kommer och bygger bo bland grenarna."

Han använde också en annan liknelse: "Himmelriket är som en surdeg som en kvinna arbetar in i tre mått mjöl; till slut blir alltsammans syrat."

Allt detta sade Jesus till folket i liknelser, och han talade enbart i liknelser till dem,

Gud finns inte! Så sa pappan, teologen, missionsförbundaren, docenten, broderskaparen, missionären, till en av sina söner. Sonen, som var ett barn då, såg förvånad och förvirrad ut.

Pappan fortsatte. Gud finns inte... i den mening som du och jag och stolen och bordet finns. Gud existerar, Gud är mer som ett skeende. Och det är något annat än att finnas.

Detta berättade sonen vid minnestunden efter pappans begravning förrförra lördagen. Han, teologen, missionsförbundaren, docenten, broderskaparen, missionären, Sigbert Axelson, finns inte mer... men minnen och alla hans ord och inte minst hans one-liners lever vidare.

Jag tänkte vidare på det där efter begravningen. Det där med skillnaden mellan att finnas och att existera eller kanske ännu hellre att ske, att vara. Skillnaden mellan Gud och människa, trots att vi är Guds avbild. Vi är beroende av tid och rum, Gud är något annat.

Att finnas som du och jag, bordet och stolen, är alltså något annat än att existera, än att ske. Kanske inte i första hand något mindre utan snarare något helt annorlunda. För visst är det stort att finnas till. Men Gud finns inte... Gud existerar, Gud sker, Gud är. Det är ju så Gud presenteras genom Gamla Testamentet, i rotsystemet, genom det lite hemliga heliga namnet Jahve, som just betyder *Jag är*.

Och det är så Gud presenteras i Nya testamentet, evangeliet, i berättelserna om Jesus Kristus som flera gånger just börjar sina one-liners med *Jag är*; Jag är vägen sanningen och livet, Jag är livets bröd, Jag är dörren, Jag är den gode herden osv. Vid något tillfälle faller de han talar till ner på marken som en reminiscens från historien då namnet var så heligt så det knappt fick uttalas och då det gjorde det så knäföll folket. Gud är... Gud existerar...Gud är i skeendet.

Idag är det andra söndagen i advent och temat är *Guds rike är nära*. Då reses frågan igen om det är livet nu eller livet i evigheten som gäller. Var är Guds rike, hur är Guds rike? Var, vad är Himmelriket?

I en tid av gränser mellan länder och nån slags territoriellt vansinne, innanför och utanför, höra till eller önskas bort, så kan det vara svårt att förstå vitsen med ytterligare ett rike med gränser och så vidare. Guds rike är ett begrepp som jag inte är så bekväm med att använda men andra gör det och en hel del teologi formuleras utifrån den s.k. Gudsrikestanken.

Inför dagens predikan och efter begravningen jag var på så tänker jag att det är nog samma sak med Guds rike som med Gud.

Guds rike finns inte, inte som Sverige, Norge, Azerbajdzjan och Peru.

Guds rike existerar, Guds rike sker, Guds rike är. Och det oavsett om vi vill använda ordet eller inte. Det handlar om att mitt i livet är Gud närvarande, mitt i livet verkar Gud i och genom oss, alldeles av sig själv, obegripligt och hur naturligt som helst. Guds rike finns inte. Guds rike, Gud själv existerar, är i skeendet, i vardagen, i varje andetag, i allt levande, i all glädje, i allt lidande.

Varken Gud eller Guds rike är ett tillägg, något som vi väljer att krydda våra verklighetsuppfattningar med, något som stärker en och annan förklaringsmodell.

Nej, Gud är utgångspunkten som genomsyrar allt. Som en av dagens liknelser sa *Himmelriket är som en surdeg som en kvinna arbetar in i tre mått mjöl; till slut blir alltsammans syrat.*

Att Guds rike inte är mätbart som andra riken och därför inte finns som andra riken har ett starkt stöd i Lukasevangeliet där Jesus säger: *Guds rike kommer inte på ett sådant sätt att man kan se det med sina ögon. Ingen kan säga: Här är det, eller: Där är det. Nej, Guds rike är inom er.*

För min egen bekvämlighets skull vill jag låta bli att använda begreppet Guds rike och istället tala om det som jag är övertygad att det handlar om. Gud själv, Guds närvaro, Gud i skeendet, Gud i varandet, Gud som är!

Den synen på Gud är ett problem både bland många kristna och ateister. Ateisten ser Gud som en konstruktion som människan väljer att förhålla sig till för att få ihop tillvaron, få ihop livet, förstå. Det är väl egentligen inget fel på det resonemanget, särskilt om det inte finns en Gud... men om Gud existerar så håller det inte, utan då är Gud utgångspunkten och inte tillägget.

På samma sätt beskriver många kristna tron som ett tillägg, om du blir kristen blir livet bättre, om du blir kristen kommer du till himlen, om du blir kristen blir du en ny människa, en annan människa. Det sättet att se på tron, tror jag inte på. I bästa fall kan den som väljer att kalla sig kristen uppfatta och uppskatta detta att vara människa mer. Men en kristen människa är inget annat än människa, inte mer människa, inte bättre människa, en kristen är människa.

Allt detta handlar om huruvida vi ser Gud som utgångspunkten eller tillägget. Och så länge jag väljer att kalla mig kristen, väljer jag att se Gud som utgångspunkten. Gud som den som genomsyrar allt, den som är i skeendet, den som är själva varandet. Den vi andas, den vi gråter, den vi skrattar, den vi älskar.

Inför den här predikan har jag letat upp en av de viktigaste böckerna som finns i min bokhylla. Jag läste den första gången då jag utbildade mig till pastor nån gång 1983-84. Efter det har jag läst den flera gånger men kanske framförallt använt den som en liten uppslagsbok, delvis utifrån de anteckningar och understrykningar jag gjorde i boken då jag läste den första gången.

Det är Dietrich Bonhoeffers bok *Motstånd och underkastelse*. Den gavs första gången ut 1951. Sex år efter andra världskrigets slut. En kort tid innan kriget tog slut avrättades Dietrich Bonhoeffer av Nazisterna. Han var anklagad för att ha varit med i en grupp som ville göra sig av med Hitler i en attack.

Boken är mestadels en brevväxling mellan Bonhoeffer och hans nära vän Eberhard Bethge, som också var den som sammanställde och gav ut boken. Boken är i sin helhet skriven i fängelset under de två år som Bonhoeffer satt fängslad i väntan på sin avrättning.

Bonhoeffer var präst och motståndsmann. Han hade gett ut böcker tidigare. Bland annat en bok som finns på svenska; *Efterföljelse*. På sätt och vis kan man säga att *Efterföljelse* är Bonhoeffers Gamla testamente; Rotsystemet, och *Motstånd och underkastelse* är hans Nya testamente; Evangeliet.

Det finns alltså ganska många förutsättningar som blir ett viktigt ramverk när man läser boken. Kyrkan och samhället, Nazismen, Andra världskriget, fängelse och död. Men boken berättar nog först och främst om livet.

Många gånger kommer han tillbaka till tanken som jag har valt att formulera som att Gud är utgångspunkten och inte tillägget.

Den 25 maj 1944 ifrån sin cell i fängelset, ett knappt år innan han avrättas, skriver han:

Det har ånyo blivit klart för mig, att man inte får låta Gud tjäna uppgiften att fylla ut luckorna i vårt ofullkomliga vetande. När nämligen gränserna för vår kunskap ständigt vidgas – vilket hör till sakens natur – så trängs Gud allt längre bort från dem och befinner sig sålunda på fortlöpande återtåg.

I det som vi fattar, ska vi finna Gud, inte i det ofattbara; det är icke i de obesvarade utan i de besvarade frågorna, som Gud vill låta sig gripas av oss. Detta är giltigt för förhållandet mellan Gud och vetenskapen. Men det gäller också för de allmänmänskliga frågorna om död, lidande och skuld. Det är idag så att det även på dessa frågor finns mänskliga svar, som helt kan bortse från Gud. Människor klarar faktiskt – och så har det varit i alla tider – dessa frågor också utan Gud. Och det är helt enkelt inte sant att kristendomen ensam har en lösning på dem. Vad begreppet ”lösning” angår, så är de kristna svaren ungefär lika lite - eller lika mycket - bindande som andra tänkbara lösningar.

Inte heller här fyller Gud några luckor; det är inte vid våra möjligheters gräns utan mitt i livet som man måste känna igen Gud; nu medan vi lever och inte först när vi ska dö, medan vi är friska och starka och inte först i lidandet; mitt uppe i vår gärning och inte först i synden. Grunden härtill ligger i Guds uppenbarelse i Jesus Kristus. Han är livets centrum och ingalunda ”kommen för att” besvara våra olösta frågor. Men utifrån livets centrum faller somliga frågor helt enkelt bort, liksom svaret på sådana frågor. I Kristus finns det inga ”kristna problem”. Brevet avslutas med raden Nog nu, jag blev just störd.

Att sitta i fängelse och vänta på sin avrättning och ändå använda tiden till djupt teologiskt mänskligt tänkande fascinerar mig oerhört. Att så livsbejakande och hoppfullt fundera kring Människa och Gud ger inspiration. Jag kommer återvända till hans bok många gånger.

Kristus är livets centrum och är inte till för att besvara olösta frågor.

I Apostlagärningarna kan vi läsa hur Paulus uttrycker det i sitt tal på Areopagen i Aten *Atenare*, jag ser av allt att ni är mycket noga med religiösa ting. När jag har gått omkring och sett på era gudabilder har jag nämligen också upptäckt ett altare med inskriften: *Åt en okänd gud*. Det som ni alltså dyrkar utan att känna till, det är vad jag förkunnar för er. Gud som har skapat världen och allt den rymmer, han som är herre över himmel och jord, bor inte i tempel som är byggda av människohand. Inte heller låter han betjäna sig av människohänder som om han behövde något, han som själv ger alla liv och anda och allt. Av en enda människa har han skapat alla folk... ...Det har han gjort för att de skulle söka Gud och kanske kunna treva sig fram till honom – han är ju inte långt borta från någon enda av oss. Ty i honom är det vi lever, rör oss och är till, som också några av era egna skalder har sagt: *Vi har vårt ursprung i honom*.

Vi har vårt ursprung i honom...

Han är livets centrum...

Gud finns inte... Gud existerar... i skeendet, i varandet... Gud är!

Gud är utgångspunkten, inte tillägget!

*Med hjärtats tillit att Guds goda makter beskyddande och trofast kring oss står,
vill vi tillsammans leva dessa dagar och tacksamt ta emot den tid vi får.*

Så översätter Jonas Jonsson en psalm av Dietrich Bonhoeffers. Vi lyssnar till den nu.

Amen